

Streszczenie

Marcin Nowicki

Linearyzacja przez sprzężenie zwrotne mechanicznych systemów sterowania

Praca jest poświęcona analizie mechanicznych systemów sterowania, które w lokalnych współrzędnych $x = (x^1, \dots, x^n)$ na gładkiej rozmaitości konfiguracyjnej Q , mają formę równań różniczkowych drugiego rzędu¹

$$\ddot{x}^i = -\Gamma_{jk}^i(x)\dot{x}^j\dot{x}^k + e^i(x) + \sum_{r=1}^m g_r^i(x)u_r, \quad 1 \leq i \leq n,$$

gdzie $\Gamma_{jk}^i(x)$ są symbolami Christoffela odpowiadającymi siłom Coriolisa i odśrodkowym, $e(x)$ jest niesterowanym polem wektorowym na Q opisującym wpływ zewnętrznych sił pozycyjnych działających na system (np., grawitacyjne lub sprężystości), a $g_r(x)$ są sterowanymi polami wektorowymi na Q . Równoważnie, mechaniczny układ sterowania można opisać za pomocą równań różniczkowych pierwszego rzędu na wiązce stycznej TQ będącej przestrzenią stanu systemu, używając współrzędnych $(x, y) = (x^1, \dots, x^n, y^1, \dots, y^n)$

$$\begin{aligned} & \dot{x}^i = y^i \\ (\mathcal{MS}) : & \quad \dot{y}^i = -\Gamma_{jk}^i(x)y^j y^k + e^i(x) + \sum_{r=1}^m g_r^i(x)u_r \quad 1 \leq i \leq n. \end{aligned}$$

Głównym problemem rozważanym w pracy jest mechaniczna linearyzacja przez sprzężenie zwrotne (MF-linearyzacja), która polega na zastosowaniu do układu mechanicznego następujących przekształceń:

- (i) zmian układu współrzędnych danych przez dyfeomorfizm

$$\begin{aligned} \Phi : \quad TQ & \rightarrow T\tilde{Q} \\ (x, y) & \mapsto (\tilde{x}, \tilde{y}) = (\phi(x), D\phi(x)y) \end{aligned}$$

- (ii) mechanicznego sprzężenia zwrotnego (α, β, γ) w postaci

$$u_r = \gamma_{jk}^r(x)y^j y^k + \alpha^r(x) + \sum_{s=1}^m \beta_s^r(x)\tilde{u}_s,$$

gdzie $\gamma_{jk}^r = \gamma_{kj}^r$,

tak, że przekształcony układ jest liniowy i mechaniczny

$$\begin{aligned} & \dot{\tilde{x}}^i = \tilde{y}^i \\ (\mathcal{LMS}) : & \quad \dot{\tilde{y}}^i = E_j^i \tilde{x}^j + \sum_{s=1}^m b_s^i \tilde{u}_s. \end{aligned}$$

¹W całej pracy zastosowano konwencję sumacyjną Einsteina.

Abstract

Marcin Nowicki

Feedback Linearization of Mechanical Control Systems

This thesis is devoted to a study of mechanical control systems, which are defined in local coordinates $x = (x^1, \dots, x^n)$ on a smooth configuration manifold Q . They take the form of second-order differential equations¹

$$\ddot{x}^i = -\Gamma_{jk}^i(x)\dot{x}^j\dot{x}^k + e^i(x) + \sum_{r=1}^m g_r^i(x)u_r, \quad 1 \leq i \leq n,$$

where $\Gamma_{jk}^i(x)$ are the Christoffel symbols corresponding to Coriolis and centrifugal terms, $e(x)$ is an uncontrolled vector field on Q representing the influence of external positional forces acting on the system (e.g. gravitational or elasticity), and $g_r(x)$ are controlled vector fields in Q . Equivalently, a mechanical control system can be described by a first-order system on the tangent bundle TQ which is the state space of the system using coordinates $(x, y) = (x^1, \dots, x^n, y^1, \dots, y^n)$

$$\begin{aligned} & \dot{x}^i = y^i \\ (\mathcal{MS}) : & \quad \dot{y}^i = -\Gamma_{jk}^i(x)y^j y^k + e^i(x) + \sum_{r=1}^m g_r^i(x)u_r \quad 1 \leq i \leq n. \end{aligned}$$

The main problem considered in this thesis is mechanical feedback linearization (shortly MF-linearization) by applying to the mechanical system the following transformations:

- (i) changes of coordinates given by diffeomorphisms

$$\begin{aligned} \Phi : \quad TQ & \rightarrow T\tilde{Q} \\ (x, y) & \mapsto (\tilde{x}, \tilde{y}) = (\phi(x), D\phi(x)y); \end{aligned}$$

- (ii) mechanical feedback transformations, denoted (α, β, γ) , of the form

$$u_r = \gamma_{jk}^r(x)y^j y^k + \alpha^r(x) + \sum_{s=1}^m \beta_s^r(x)\tilde{u}_s,$$

where $\gamma_{jk}^r = \gamma_{kj}^r$,

such that the transformed system is linear and mechanical

$$\begin{aligned} & \dot{\tilde{x}}^i = \tilde{y}^i \\ (\mathcal{LMS}) : & \quad \dot{\tilde{y}}^i = E_j^i \tilde{x}^j + \sum_{s=1}^m b_s^i \tilde{u}_s. \end{aligned}$$

---

¹Throughout we use Einstein summation convention.

Résumé

Marcin Nowicki

Linéarisation par bouclage des systèmes mécaniques de contrôle

Cette thèse est consacrée à l'étude des systèmes mécaniques de contrôle qui sont définis sur une variété différentielle de configuration Q munie des coordonnées locales $x = (x^1, \dots, x^n)$. Dans ces coordonnées, ils prennent la forme d'équation différentielle d'ordre deux¹:

$$\ddot{x}^i = -\Gamma_{jk}^i(x)\dot{x}^j\dot{x}^k + e^i(x) + \sum_{r=1}^m g_r^i(x)u_r, \quad 1 \leq i \leq n,$$

où les coefficients $\Gamma_{jk}^i(x)$ sont les symboles de Christoffel correspondant aux forces de Coriolis et centrifuges, $e(x)$ est un champ de vecteurs représentant l'influence des forces externes (par exemple, la gravité ou l'élasticité) et les $g_r(x)$ sont des champs de vecteurs contrôlés.

De manière équivalente nous pouvons décrire les trajectoires d'un système mécanique de contrôle par un système d'équations différentielles ordinaires sur le fibré tangent TQ muni des coordonnées $(x, y) = (x^1, \dots, x^n, y^1, \dots, y^n)$:

$$(\mathcal{MS}) : \quad \begin{aligned} \dot{x}^i &= y^i \\ \dot{y}^i &= -\Gamma_{jk}^i(x)y^jy^k + e^i(x) + \sum_{r=1}^m g_r^i(x)u_r \end{aligned} \quad 1 \leq i \leq n.$$

Le problème central étudié dans cette thèse est la linéarisation mécanique par bouclage des systèmes mécaniques de contrôle (MF-linéarisation) en appliquant les transformations suivantes:

- (i) le changement de coordonnées par difféomorphisme

$$\begin{aligned} \Phi : \quad TQ &\rightarrow T\tilde{Q} \\ (x, y) &\mapsto (\tilde{x}, \tilde{y}) = (\phi(x), D\phi(x)y); \end{aligned}$$

- (ii) la transformation par bouclage mécanique (α, β, γ) de la forme

$$u_r = \gamma_{jk}^r(x)y^jy^k + \alpha^r(x) + \sum_{s=1}^m \beta_s^r(x)\tilde{u}_s,$$

où $\gamma_{jk}^r = \gamma_{kj}^r$,

de sorte que le système transformé soit linéaire et mécanique

$$(\mathcal{LMS}) : \quad \begin{aligned} \dot{\tilde{x}}^i &= \tilde{y}^i \\ \dot{\tilde{y}}^i &= E_j^i \tilde{x}^j + \sum_{s=1}^m b_s^i \tilde{u}_s. \end{aligned}$$

---

¹Nous utilisons tout au long de la convention de sommation d'Einstein.